

"Çaya Gönül Veren" bir başka büyüğümüz Ziraat Yüksek Mühendisi Ahmet Tosun ile birlikteyiz. Otuz yılı aşkın kamu görevinin büyük bir bölümünü çaya has reden saygıdeğer ağabeyimiz, şimdilerde mütevazı, mutlu-sağlıklı bir emeklilik yaşantısı sürdürdüğü İstanbul Üsküdar'daki evinden zaman zaman telefonla devam eden söyleşimiz sırasında duygulanarak "hem ben artık Rize'li sayılırım" diyor ve bütün Çaykur camiasına başarı mutluluk dileklerimi iletiyorum.

- Sayın Tosun, sizi orta kuşak sayılabilecek Çaykur çalışanından tanımayan yok gibidir. Ancak, zaman, her organizma gibi Çaykur'da da etkisini gösteriyor, Çaykur yenileniyor. Genç Çaykur çalışanına, okurlarımıza kendinizi tanıtır mısınız?

- Öncelikle, beni hatırlayıp duygulandırdığınız için size ve Çaykur Dergisi'ne çok teşekkür ederim.

Ben, 1338 yılında (Miladi 1922), Kastamonu ilinin Araç kazasında doğdum. İlk tahsilimi Araç'ta ve İstanbul Beşiktaş'taki 19.İlkokulda yaptım. 1939 yılında Gaziosmanpaşa Ortaokulundan, 1942 yılında da Kabataş Erkek Lisesinden mezun oldum. Yüksek tahsilimi ise Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü'nde tamamlayarak 1947 yılında Ziraat Yüksek Mühendisi diplomasını aldım.

Aynı yıl, Yeni yeni teşkilatlanma döneminde olan Rize Çay Fabrikalarında Fen Memuru olarak göreve başladım. Hiç unutmam, 1947 yılı Haziran ayında bir pazar günü İstanbul dan Karadeniz vapuruna bindim ve ertesi pazar, yağmurlu bir günde Rize'ye ulaştım. Üç gün Park Otelde kaldıktan sonra Tophane mahallesin de kiralık bir ev buldum. Altı ay burada kaldım. Sonra, Fener mahallesin de başka bir ev kiralarak oraya taşındım. Bu ev fabrikaya yakın olduğu için, kampanya döneminde gece gündüz sürekli şekilde fabrikada çalışma imkanı buldum. İşimi çok sevdim ve zevkle çalıştım. Bu çalışma 1949 senesine kadar devam etti. Bilahare, Yedek Subay Okulunda askerlik görevim başladı. Okul süresi sonun da kıta hizmetimi yapmak üzere Dört yol 39. Topçu Alayı'na Asteğmen olarak atandım. 1950 Nisan'ında askerden terhis oldu.

Bu sıralarda Tarım Bakanlığı Devlet Ziraat İşletmeleri'ne bağlı olan Çaykur Teşkilatı, Tekel Genel Müdürlüğüne devredilmiş idi. Devlet Ziraat İşletmeleri kurumu da "Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü" şeklinde teşkilatlanmıştı. Böylece askerlik sonrası 1956 yılına kadar bu teşkilatta, Konuklar-Polatlı ve Alparşlan-Muş Devlet Üretim Çiftliklerinde Tarla Şube Şefi, Müdür Yardımcısı ve Müdür olarak görev yaptım.

1956 yılında tekrar Rize Çay Fabrikasında göreve başladım. Burada, Merkez Çay Fabrikasında da (ki bilahare, büyük çaycı zihni hocanın hatırasına binaen Zihni DERİN Çay Fabrikası olarak adı değiştirilmiştir) Müdür Yardımcısı ve Merkez Müdürü olarak görev yaptım.

Çay teşkilatının Tekel'den ayrılmasından ve Çaykur'un kurulmasından sonra sırasıyla İstanbul Çay Paketleme Fabrikası Müdürlüğü, Genel Müdürlük İşletme ve Koordinasyon Daire Başkanlığı ve nihayet Teftiş Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulundum. 1978 yılında emekliye ayrıldım.

- Sayın Tosun, Türk Çaycılığının dününü ve bugününü nasıl değerlendirirsiniz?

- Şimdi, kanaatimce bunu birkaç yönden ele almak gerekmektedir. Türk çaycılığında, gerçekten kısa sayılabilecek bir sürede dev adımlar atılmıştır. Gerek çaylık alan, gerek üre tim kapasitesi ve gerekse fiili üretim de yıldan yıla neredeyse katlamalı rakamlara ulaşılmıştır. Benim, Merkez fabrikasında göreve başladığım sıra da yıllık kuruçay üretimi 93 ton idi. Ancak, her yıl yaş çay ürünüde kaydedilen % 50-30 artışlar sonucu ana fabrikada mahsul işlenemez duruma geldi. Bunu karşılamak üzere bölgenin muhtelif yerlerinde önce küçük küçük çay atölyeleri, bilahare de 80 100 tonluk büyük fabrikalar kurulma ya başladı. 30-40 yılı içerisinde, kuruçay üretiminin 100 tondan 100.000 tona yükselmiş olması, sanırım fiziki büyüme hakkında yeterli fikir vermektedir.

Ancak, bu büyük gelişmeyi sindirebilecek yeterli bir alt yapı mevcut muydu? Çayın teşkilatlanma dönemine girdiği, benim ilk görev yıllarımda, bölge, mahrumiyet yeri olarak tanındığı için idareci ve teknik eleman temininde sıkıntı çekiliyordu. Bunu karşılamak üzere Merkez fabrikalarında ki memur arkadaşlardan bazıları kurslara tabi tutuldu ve bu yeni atölye ve fabrikalara idareci olarak atandı. Aynı yöntemle, kaliteli ustalar imalatçı, teknik kısımlardaki kabiliyetli elemanlar teknik ustabaşı, makinist, elektrikçi olarak yetiştirilip bu işyerlerinde istihdam edildi.

Şunu belirtmek gerekir ki, eğer bu konuda başarıya ulaşılmışsa, bu büyük ölçüde yöre insanının yaradılışın dan gelen azim ve çalışkanlığının eseridir. Özellikle o ilk yıllardaki, işini seven işine bağlı çalışan dolayısıyla çok başarılı kampanya devreleri geçirdik. Sağ olanlara teşekkürler. Aramızdan ayrılanlara Allah'tan rahmet dilerim.

Ben, 11-12 yıldır çaydan fiilen uzaklaşmış olmakla birlikte gerek basın yoluyla gerek eski mesai arkadaşlarım ve yöre insanlarından dostlarım vasıtasıyla ilgimi devam ettirmeye çalışıyorum. Çay ve Çaykur yine de yaşamımın önemli büyük parçasını oluşturuyor. Zaten aksini düşünmek mümkün değil. Dolayısıyla; çaycılığımızın bugünkü sorunlarını da az-çok izlemeye çalışıyorum. Bu konuda bir değerlendirme yapmaktan ziyade, aynı paralelde gördüğüm, benim ilk görev yıllarımdaki uygulamalardan bir kesitini nakletmeyi yararlı buluyorum.

Rize'de göreve başladığım zaman o günkü müdürüm Asım ZİHNİOĞLU idi. Ayrıca, makine mühendisi İngiliz Mr. Gibbart ile çaycı Mr.Allen bulunuyorlardı. Zamanla çaycılık gelişip büyüdükçe ve üretim arttıkça çay kalitesinde bir düşme olduğunu gözledik. Bu zaaf, işleme tekniği kadar mahsulün yetiştirilip toplanmasıyla da ilgiliydi. Dolayısıyla, bunu gidermek için, bir taraftan az önce sözünü ettiğim kalifiye eleman yetiştirilmesi yönünde çalışmalara başlandı, 30 civarındaki çay imalat işletmelerin de kurslar açıldı ve teknik kalifiye eleman yetiştirilmesine çaba harcandı. Ancak, bir taraftan da bizzat İngiliz çay uzmanı Mr. Harler bölgeyi dolaşarak çay üreticileri ile temas kurdu, çayın yetiştirilmesi ve mahsulün alınması konusunda tavsiyelerde bulundu.

Bu itibarla bugün dahi, birbirini tamamlayan tedbirlerle, bu parlak sektörün, Türk Çaycılığının, kısa sürede zorlukları aşarak, uluslararası alanda layık olduğu yeri alacağına yürekten inanıyorum.

- Sayın Tosun, söyleşimiz için, Çaykur Dergisi olarak bütün Çaykur çalışanı adına teşekkür eder, sağlıklı ve mutlu günler dileriz.

Kaynak: Çaya Gönül Verenler, Hasan Gençay - Başmüfettiş, Çaykur Dergisi, Sayı:12, 1989